

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

I. Zmiany w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (art. 1 projektu)

1) Art. 115 § 24 k.k.

W art. 115 k.k. proponuje się dodanie par. 24, zawierającego definicję „całkowitych kosztów udzielenia świadczenia pieniężnego”. Nie jest jasne, jak mają się całkowite koszty udzielenia świadczenia pieniężnego z kodeksu karnego do pozaodsetkowych kosztów kredytu i całkowitego kosztu kredytu. Pojęcia te z językowej strony nie są identycznie sformułowane, a więc powstaje pytanie czy któreś z nich są tożsame. Ponadto, proponowana treść wydaje się zawierać błędy merytoryczne: ewidentnie odnosi się do kosztów, ale w drugiej części uwzględnia również świadczenia, to znaczy coś, co ewentualnie można dopiero otrzymać ponosząc koszty.

Zwracamy ponadto uwagę, iż spośród świadczeń objętych tym pojęciem wyłączone zostały opłaty notarialne, a także opłaty i daniny na rzecz Skarbu Państwa. W opinii Konfederacji Lewiatan, zasadne byłoby **poszerzenie wyłączenia także na opłaty i daniny należne gminom** – np. zdarza się, że w celu dokonania wpisów zabezpieczeń (hipoteka, zastaw) konieczne jest złożenie pełnomocnictw, od których jak wiadomo należy uiścić opłatę skarbową, płatną na rzecz gminy. Jest to **koszt związany z ustanowieniem zabezpieczenia, który powinien ponieść klient**.

2) Art. 304 § 2 k.k.

Projektowany przepis budzi liczne wątpliwości interpretacyjne. Stwierdza się w nim bowiem, że karalne będzie żądanie całkowitych kosztów udzielenia świadczenia pieniężnego w kwocie przekraczającej maksymalne odsetki i maksymalne odsetki za opóźnienie. Tymczasem, w tej samej ustawie, w art. 6 pkt 1 nowelizującym art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim zezwala się na pobieranie wyższych kosztów niż tylko kosztów równych odsetkom. Brak jest zatem odniesienia podobnego jak w projektowanym art. 387¹ § 1 k.c., zezwalającego na pobranie wyższych kosztów, w sytuacji gdy przepisy szczególne tak stanowią. Nie jest w tym kontekście jasne, dlaczego w projektowanym przepisie wymienia się również maksymalne odsetki za opóźnienie, skoro występują one dopiero w sytuacji powstania zaległości.

Nie jest też jasne czy projektowany przepis odnosi się wyłącznie do pożyczek i kredytów pieniężnych, czy też będzie znajdował zastosowanie np. do sprzedaży towarów.

3) Art. 304 § 3 k.k.

Projektowany art. 304 § 3 k.k. został sformułowany w nieprecyzyjny sposób, nie spełniający standardów legislacji w prawie karnym. Przepis ten zakłada penalizację zaspokojenia roszczenia z przedmiotu zabezpieczenia przekraczającego jego maksymalny limit ustalony w k.c. Po pierwsze wątpliwość budzi

sformułowanie tego przepisu – określenia „zaspokaja” używa się raczej w kontekście zachowania dłużnika a nie wierzyciela (a przecież nie o penalizację zachowania dłużnika tu chodzi). Po drugie – trudno wyobrazić sobie sytuację, w której przeprowadzenie egzekucji komorniczej na podstawie prawomocnego wyroku mogło być penalizowane sankcją karnoprawną – a również i takie sytuacje wydaje się obejmować projektowany przepis.

Zwracamy również uwagę na niekonsekwencję związaną z zakresem penalizacji tego czynu – projekt wprowadza przepis „ogólny” w k.k. (art. 304 § 3) i „szczególny” w ustawie o kredycie konsumenckim (art. 59i), ale analogicznego przepisu brak w ustawie Prawo bankowe. Wydaje się, że rodzić to będzie liczne wątpliwości co do zakresu penalizacji (być może oznacza to jednak, że limit wysokości zabezpieczenia nie ma zastosowania do kredytu bankowego-niekonsumenckiego). Natomiast w przypadku przepisu karnego w ustawie o kredycie konsumenckim (art. 59i) brak analogicznego wyłączenia, jak w art. 59h ust. 2.

II. Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (art. 2 projektu)

1) Brak definicji pojęcia „świadczenie pieniężne”

Nowelizowane w kodeksie cywilnym przepisy zostały ograniczone do udzielenia świadczenia pieniężnego. Brak zdefiniowania pojęcia „świadczenia pieniężnego” może budzić wątpliwości co do zakresu zastosowania tych przepisów. W tym kontekście zasadna pozostaje wątpliwość, czy kredyt konsumencki oraz udzielony konsumentowi kredyt bankowy, nie będący kredytem konsumenckim, jest świadczeniem pieniężnym w rozumieniu k.c. Podobne wątpliwości pojawiają się w zakresie ewentualnego zastosowania tego pojęcia do umowy leasingu. Co prawda, leasing nie jest uznawany przez doktrynę prawa cywilnego za świadczenie pieniężne, lecz za kredyt rzeczowy. Niemniej jednak, projekt może wpłynąć na firmy leasingowe, przede wszystkim, w zakresie w jakim udzielają one pożyczek i to nie tylko konsumentom, ale również i przedsiębiorcom. Wejście w życie projektowanej ustawy może wywołać konieczność zaktualizowania ogólnych warunków umów oraz tabel opłat i prowizji, w celu dostosowania wysokości maksymalnej kwoty zabezpieczenia oraz kosztów udzielenia świadczenia do limitów ustanowionych przez projekt, w szczególności w zakresie wszelkich dodatkowych kosztów tj. ubezpieczenia, czy dodatkowych opłat i prowizji.

2) Brak definicji pojęcia „usług dodatkowych”

Brak zdefiniowania pojęcia „usług dodatkowych” może budzić wątpliwości, na czym owa „dodatkowość” ma polegać oraz na czym ma się opierać powiązanie pomiędzy „świadczeniem pieniężnym”, a „usługą dodatkową”.

3) Art. 387¹ § 1 k.c.

Konfederacja Lewiatan wskazuje, iż z treści uzasadnienia do projektu ustawy wynika, że dodawane art. 387¹ i 387² Kodeksu cywilnego mają na celu wzmocnienie ochrony osób fizycznych, zawierających umowy o świadczenie pieniężne, niepozostające w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą, do których nie ma zastosowania ustawa o kredycie konsumenckim, przed obciążaniem ich nadmiernie wysokimi pozaodsetkowymi kosztami związanymi z udzieleniem świadczenia pieniężnego. Z zaproponowanego brzmienia nowoprowadzanego przepisu art. 387¹ k.c. wynika jednak – z uwagi na

brak właściwego doprecyzowania, że przepis ma zastosowanie jedynie do osób fizycznych otrzymujących świadczenie pieniężne, niepozostające w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą – **jego szerokie zastosowanie również do relacji zawieranych między profesjonalistami (np. pomiędzy przedsiębiorcami)**, a dotyczących uzyskiwania świadczenia pieniężnego. W ten sposób w większym stopniu ogranicza on prawa wierzycieli oraz zasadę swobody umów, aniżeli chroni słabsze podmioty stosunków cywilnoprawnych. Stanowi przykład **nadmiernej regulacji i ingerencji prawa w stosunki cywilnoprawne**.

W obecnym kształcie zasadne byłoby postulowanie przynajmniej ograniczenia powyższego przepisu do umów zawieranych z konsumentami. Tym bardziej, że sumy udzielonego zabezpieczenia nie można utożsamiać z faktyczną możliwością zaspokojenia się wierzyciela z przedmiotu zabezpieczenia (z pewnymi wyjątkami dot. weksli i gwarancji), gdyż naczelną zasadą stosowanych w Polsce zabezpieczeń jest zasada akcesoryjności, która zapewnia, że z przedmiotu zabezpieczenia można dochodzić zapłaty wyłącznie w wysokości przysługującej wierzytelności, a nie do wysokości udzielonego zabezpieczenia.

Projektowany przepis sformułowany jest w sposób, który nie pozwala na przyjęcie racjonalnej jego interpretacji:

- 1) sformułowanie „udzielającym świadczenia pieniężnego niepozostającego w (...) związku z prowadzona działalnością gospodarczą” jest całkowicie niespójne z polskim systemem prawa. Pojęcie „*świadczenia pieniężnego*” odnosi się do rodzaju zobowiązania strony stosunku zobowiązaniowego (jest jednym z jego rodzajów, w dychotomicznym podziale na świadczenia pieniężne i niepieniężne), a w projekcie ustawy zdaje się być odniesione do rodzaju samej umowy stosunku zobowiązaniowego. Można domyślać się jedynie, że chodzi o umowy, na których podstawie jedna ze stron udostępnia drugiej stronie odpłatnie środki pieniężne (w ten zakres umów wchodziłyby zatem umowy kredytu i pożyczki, prawdopodobnie również akredytywy);
- 2) podmioty, zajmujące się zawodowo finansowaniem (udostępnianiem na podstawie umów odpłatnych środków pieniężnych na określonych w umowie warunkach), dokonują tych czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, a więc – w celach zarobkowych. Dlatego też konieczne jest takie określenie warunków prowadzenia tej działalności, które:
  - a) określa precyzyjnie zasady, jakie mają zostać zastosowane (aby możliwe było obliczenie, jaki będzie wynik finansowy takiej operacji, przy przyjęciu określonych założeń),
  - b) nie ingeruje nadmiernie w zasady wolnego rynku.

Projekt tego przepisu nie spełnia żadnego z powyżej określonych warunków. Przepis odwołuje się do „kwot”: odsetek maksymalnych oraz odsetek maksymalnych za opóźnienie. O ile kwotę należnych odsetek maksymalnych (przy założeniu niezmienności stopy) można obliczyć w momencie udzielania finansowania, to „kwoty” należnych odsetek za opóźnienie w momencie zawierania umowy nie można w żaden sposób ustalić, bowiem zależec będzie ona wyłącznie od zachowania kontrahenta w momencie wymagalności świadczenia o zwrot (w całości lub w części). Dlatego też pojawia się pytanie, czy intencją ustawodawcy było ustalenie limitu kosztów na poziomie nie przekraczającym w żadnym momencie sumy stóp procentowych: odsetek maksymalnych oraz odsetek maksymalnych za opóźnienie, obliczonych od kapitału udzielonego finansowania za okres finansowania. Gdyby zinterpretować ten przepis literalnie, wówczas przepis ten niweczyłby skutek przepisu o odsetkach maksymalnych, bowiem w chwili udzielania finansowania można obliczyć wyłącznie odsetki maksymalne „kapitałowe”, a i one nie

mogłyby być pobrane w tej wysokości, bowiem w skład limitu wchodzić miałyby również „opłaty, prowizje, marże oraz koszty usług dodatkowych”, czyli odsetki maksymalne pomniejszone o wszelkie inne koszty udzielenia takiego finansowania, w tym koszty wszelkich ewentualnych usług dodatkowych, co wydaje się stawiać w wątpliwość ekonomiczną zasadność takiego przedsięwzięcia.

Art. 387¹ § 1 zd. ostatnie stanowi: **„Kwotę równowartości należnych odsetek maksymalnych oraz odsetek maksymalnych za opóźnienie ustala się na chwilę żądania poniesienia świadczenia z tytułu udzielenia świadczenia pieniężnego.”**

Nie jest jasne, co należy rozumieć przez moment „chwila żądania poniesienia świadczenia”, czy jest to moment wezwania do zwrotu udzielonego świadczenia, czy też moment samej wypłaty świadczenia. Przy obecnym zaproponowanym brzmieniu nie jest możliwe wyinterpretowanie intencji ustawodawcy.

Zwracamy ponadto uwagę, że przedmiotowy artykuł odbiega od zakresu przedmiotowego art. 78b ust. 1 Prawa bankowego. Art. 387¹ § 1 traktuje o odsetkach, opłatach, prowizjach, marżach oraz jakichkolwiek innych świadczeniach z tytułu udzielenia świadczenia pieniężnego, natomiast art. 78b ust. 1 Prawa bankowego odnosi się do opłat, prowizji, marż oraz kosztów usług dodatkowych ponoszonych przez kredytobiorcę w związku z umową, z wyłączeniem odsetek. Interpretacja ww. przepisów nie pozwala na odpowiedź czy takie rozróżnienie jest zgodne z zamiarem ustawodawcy.

4) Art. 387¹ § 3 k.c.

Konfederacja Lewiatan zwraca uwagę na **brak definicji pojęcia „sumy zabezpieczenia roszczeń”**, jak również **brak określenia na jaki dzień ustalana jest suma zabezpieczenia roszczeń**. W naszej opinii należałoby dokonać zmiany pojęcia „suma zabezpieczenia roszczeń” na pojęcie „suma wartości wszelkich ustanawianych zabezpieczeń roszczeń”. Wydaje się, iż będzie wówczas jasne, że chodzi o sumę wszelkich zabezpieczeń, które zostały udzielone w celu zabezpieczenia danego roszczenia pieniężnego, a ponadto, że wartość zabezpieczeń liczona będzie na moment ich ustanawiania.

Kolejną wątpliwość budzi ustanowienie proponowanego limitu sumy zabezpieczenia. Przepis ten ogranicza bowiem w istotny sposób możliwość należytego zabezpieczenia roszczeń, w szczególności z tytułu udzielonego kredytu lub pożyczki. Jeśli np. bank udzielił klientowi kredytu w rachunku bieżącym w wysokości 1 mln zł na okres roku, oznacza to, że wartość przyjętego zabezpieczenia nie może przekroczyć kwoty (circa) 1,150 mln zł i praktycznie obejmie tylko roszczenie o zwrot kwoty kredytu oraz odsetek (w maksymalnej wysokości zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c.). Przepis ten jest niespójny z art. 387¹ § 1, który dopuszcza zastrzeżenie świadczeń odsetkowych i pozaodsetkowych w wysokości kwoty stanowiącej równowartość należnych odsetek maksymalnych oraz odsetek maksymalnych za opóźnienie [w wypadku tego samego kredytu byłoby to 240 tys.], czyli kwocie znacząco wyższej niż suma świadczeń ubocznych, które mogą być objęte dozwoleńskim zabezpieczeniem według art. 387¹ § 3. Jest to nielogiczne, skoro w § 1 uznaje się za zgodne z prawem zastrzeżenie należnych świadczeń ubocznych w zakresie tam określonym, a § 3 nie pozwala na zabezpieczenie zapłaty świadczeń w zakresie, na który zezwolono w § 1. Suma zabezpieczenia powinna zatem co najmniej obejmować roszczenia o zapłatę kwoty świadczenia głównego i świadczeń ubocznych określonych w § 1.

Dozwolona suma zabezpieczenia przewidziana w art. 387¹ § 3 (nawet jeśli zostałaby zwiększona poprzez jej skorelowanie z dozwolonym zakresem zastrzeżonych świadczeń ubocznych w ust. 1) jest zdecydowanie niewystarczająca i nie pozwoli na efektywne zabezpieczenie wszystkich roszczeń, w szczególności z tytułu opłat, prowizji, kosztów dochodzenia roszczeń etc. Ograniczenia w zakresie wartości przyjętego zabezpieczenia winny uwzględniać już obowiązujące przepisy w tym zakresie: art. 304 ust. 4 Prawa restrukturyzacyjnego albo art. 68 ust. 2 i art. 110¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

5) Art. 387² k.c.

Z zaproponowanego brzmienia przepisu można wyinterpretować, że ma on zastosowanie w sytuacjach udzielania jakiegokolwiek pożyczki pieniężnej, przez jakąkolwiek osobę, również incydentalnie i nie działając w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. W konsekwencji oznacza to, że będzie konieczność przekazania pożyczkobiorcy w sposób jednoznaczny i zrozumiały informacji o wysokości odsetek, składnikach i wysokości kwoty maksymalnych pozaodsetkowych kosztów udzielenia świadczenia oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, obliczonych w sposób, określony w art. 25 ustawy o kredycie konsumenckim. Z uwagi na konieczność sformalizowania umowy pożyczki o postulowane zapisy wskazane w projekcie ustawy, poza jej postanowieniami ogólnymi, istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że z uwagi na złożoność wyliczeń i prezentowania danych co do kosztów pożyczki, przełoży się to na oficjalne zawieranie umów pożyczek i tym samym będzie to miało odzwierciedlenie we wpływie z podatku od czynności cywilnoprawnych, w zakresie umów pożyczek.

Przepis ten wydaje się więc formułować normę niemożliwą do spełnienia przez nieprofesjonalistów, np. w przypadku drobnych pożyczek udzielanych pomiędzy osobami fizycznymi. Pamiętać należy również o tym, że zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami (art. 720 § 2 k.c.) – forma dokumentowa pożyczki (wyłącznie dla celów dowodowych) wymagana jest dla pożyczek przekraczających kwotę 1000 zł, a więc poniżej tej kwoty żadna szczególna forma nie jest wymagana dla podmiotów niezwiązanych ustawą o kredycie konsumenckim. Obliczenie i poprawnie podanie ww. informacji w pozaprofesjonalnym obrocie wydaje się więc praktycznie niewykonalne, a podawanie ich w przypadku umów zawieranych ustnie – raczej zupełnie iluzoryczne.

Jeżeli intencją ustawodawcy jest, aby przepis ten dotyczył również kredytów objętych ustawą o kredycie konsumenckim, to racjonalnym byłoby rozszerzenie formularza informacyjnego stanowiącego załącznik do ustawy o kredycie konsumenckim o informacje wymagane zgodnie z tym przepisem, których obecnie nie ma w formularzu informacyjnym, tj.: „składniki i wysokość maksymalnych pozaodsetkowych kosztów udzielenia świadczenia”.

III. Zmiany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (art. 3 projektu)

1) Art. 78b Prawa bankowego

- a) Zwracamy uwagę, że projektowany przepis wprowadza w istocie **zróznicowanie w zakresie wysokości kosztów kredytów i pożyczek pobieranych przez banki i inne podmioty rynku**. W naszej opinii takie rozróżnienie nie znajduje uzasadnienia.

- b) Mając na uwadze wyłączenie wskazane w art. 36d ustawy o kredycie konsumenckim, iż przepisów art. 36a-36c nie stosuje się do:
- 1) kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym konsumenta, prowadzonym przez kredytodawcę, o którym mowa w art. 5 pkt 2a lit. a i b;
  - 2) umowy o kartę kredytową, o której mowa w art. 2 pkt 15ab ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 873 i 1916 oraz z 2015 r. poz. 1764, 1830 i 1893), o ile kredytodawca jest jednocześnie wydawcą karty kredytowej, oraz proponowaną treść art. 78b. ustawy Prawo bankowe (w przypadku umów kredytu i pożyczki pieniężnej zawieranych z osobą fizyczną, niepozostających w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, do których nie ma zastosowania ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim), zwracamy uwagę, iż wprowadzenie proponowanej regulacji oznaczać będzie nałożenie na bank obowiązku przestrzegania w zakresie limitu kredytowego na rachunku karty kredytowej oraz limitu kredytowego w koncie osobistym, co do których zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim tylko nie w zakresie dotyczącym maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu, przepisów nowoprowadzanych art. 387¹ Kodeksu cywilnego.
- c) Dodatkowo należy zaznaczyć, że zaproponowane brzmienie przepisu w sposób szczególnie niekorzystny doprowadza do zachwiania pewności obrotu poprzez przerzucenie na bank całego ciężaru ryzyka związanego ze zmianą stóp referencyjnych Narodowego Banku Polskiego w okresie trwania umowy kredytu. Maksymalna wysokość opłat, prowizji, marż oraz kosztów usług dodatkowych ponoszonych w związku z uzyskaniem kredytu lub pożyczki pieniężnej oraz jakichkolwiek innych świadczeń z tytułu udzielenia kredytu lub pożyczki pieniężnej ponoszonych przez tę osobę w związku z umową, z wyłączeniem odsetek (koszty pozaodsetkowe), nie może bowiem przekraczać kwoty równej dwukrotności wysokości odsetek ustawowych, o których mowa w art. 359 § 2 k.c. liczonych na dzień udzielenia kredytu lub pożyczki od całkowitej kwoty udzielonego kredytu lub pożyczki (maksymalne koszty pozaodsetkowe), nie zaś na moment dokonania spłaty należnego roszczenia. Przy zmianie wysokości stóp referencyjnych NBP w sposób znaczny może odbić się to na należnych bankowi kosztach z tytułu udzielenia kredytu lub pożyczki.

2) Art. 170a Prawa bankowego

Projektowany przepis stanowi odwzorowanie regulacji art. 304 § 2 i 3 k.k. na gruncie Prawa bankowego. Jego treść wywołuje jednakże zasadnicze wątpliwości w kluczowej kwestii, jaką jest określenie podmiotu odpowiedzialnego za popełnienie przestępstwa. Przewidziana sankcja wymierzona jest w osobę fizyczną (kara pozbawienia wolności), natomiast podmioty prowadzące działalność na gruncie Prawa bankowego to banki działające w formie spółek akcyjnych, banków państwowych lub banków spółdzielczych. Nie wiadomo zatem, czy projektowany art. 170a Prawa bankowego obejmie swoją dyspozycją pracownika udzielającego pożyczki lub kredytu, czy może jego przełożonego (np. dyrektora departamentu, dyrektora banku) lub może pozostanie tzw. „pustym przepisem” ze względu na zakaz stosowania przy interpretacji prawa karnego wykładni rozszerzającej.

IV. Zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (art. 6 projektu)

1) Art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim

Proponowana nowelizacja art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim drastycznie zawęży możliwość pobierania opłat przy jednoczesnym obowiązywaniu odsetek maksymalnych na niewysokim poziomie 10%. Nowelizacja ta nie opiera się na jakiegokolwiek analizie skutków jej wprowadzenia dla budżetu (podatek bankowy, CIT), uczestników obrotu cywilnoprawnego, jak też rzeczywistych kosztów ponoszonych przez kredytodawców konsumenckich. Co więcej, jej założenia nie uwzględniają również poprzednio poczynionych analiz przed nowelizacją ustawy o kredycie konsumenckim, które wykazywały ponoszenie kosztów przez instytucje pożyczkowe na znacznie wyższym poziomie niż proponowany poziom maksymalnych kosztów pozaodsetkowych.

Ponadto, w opinii Konfederacji, tak duże obniżenie wskaźników procentowych dla wyliczania MPKK może prowadzić do ograniczeń w zakresie uzyskania drugiego kredytu w terminie krótszym niż 120 dni od daty otrzymania pierwszego kredytu.

2) Art. 41a ustawy o kredycie konsumenckim

Projektowany przepis ustala limit sumy zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy o kredyt konsumencki na kwotę odpowiadającą wartości udzielonego kredytu, powiększonej o odsetki maksymalne obliczone od kwoty udzielonego kredytu za okres na jaki kredytu udzielono, wydłużony o 12 miesięcy oraz o maksymalne koszty pozaodsetkowe. W odróżnieniu od podobnej regulacji na gruncie kodeksu cywilnego, w ustawie o kredycie konsumenckim maksymalną sumę zabezpieczenia oblicza się w oparciu o okres dwunastomiesięczny, a nie sześciomiesięczny, jak ma to miejsce w przypadku nowelizowanych przepisów k.c. Paradoksalnie, rozwiązania przewidziane w nowelizowanych przepisach kodeksu cywilnego są względniejsze dla dłużnika niż te przewidziane w projektowanych przepisach nowelizacji ustawy o kredycie konsumenckim.

Zwracamy ponadto uwagę, iż wprowadzenie sygnalizowanych ograniczeń, szczególnie tych w zakresie ustalania sumy zabezpieczeń, czy też penalizacja zaproponowana w ww. zakresie, może spowodować nasilenie patologicznych zachowań, coraz bardziej świadomych dłużników, mogących podejmować celowe działania zmierzające do opóźniania czynności egzekucyjnych, czy też – wobec zagrożenia skutkami odpowiedzialności karnej – ograniczania, a nawet zaniechania podejmowania przez banki czy instytucje pożyczkowe czynności egzekucyjnych po upływie określonego czasu. W przypadku banków, może się to przyczynić do zwiększenia ryzyka naruszenia przez nie ochrony składanych przez klientów depozytów.

3) Art. 59h i 59i ustawy o kredycie konsumenckim

W opinii Konfederacji Lewiatan niezasadne wydaje się wprowadzanie nowych sankcji karnych w ustawie o kredycie konsumenckim, w sytuacji gdy są już one proponowane na gruncie kodeksu karnego. Naszym zdaniem należy wybrać tylko jedno miejsce ich implementacji.

Zwracamy ponadto uwagę, iż użycie w treści art. 59h ustawy o kredycie konsumenckim sformułowań nieprecyzyjnych (niejasnych), także z uwagi na użycie w przepisie łącznika „lub”, może skutkować brakiem pewności, jakie działanie podlega w rzeczywistości odpowiedzialności karnej. Przepisy karne

winne być sformułowane w taki sposób, by nie zachodziły żadne wątpliwości jakie zachowania podlegają, a jakie nie podlegają sankcjom karnym.

Na gruncie projektowanego przepisu pojawia się również wątpliwość interpretacyjna dotycząca adresatów wyżej wymienionych przepisów dotyczących odpowiedzialności karnej w zakresie, w jakim podmiotem udzielającym kredytu konsumenckiego jest osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej (por. uwagi do art. 170a Prawa bankowego).

V. Vacatio legis ustawy (art. 7 projektu)

Zgodnie z art. 7 przedmiotowego projektu, ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Konfederacja Lewiatan stoi na stanowisku, że nie ma możliwości implementacji tak daleko idących ograniczeń kosztów w tak krótkim czasie, bez wstrzymania działalności przedsiębiorców. Należy zauważyć, że wszelkie typu tego zmiany dotyczące bezpośrednio regulowania kosztów usług finansowych oraz zabezpieczeń związanych z wykonaniem tychże usług wymagają od przedsiębiorców dostosowania do nowych regulacji wewnętrznych procedur, wzorców umów konsumenckich, tabel opłat, zmian w politykach kredytowych, zmian w systemach IT, systemach rachunkowo-księgowych, materiałach reklamowych, stronach internetowych i innych. Należy wziąć pod uwagę również fakt, że zmiany te będą wymagały od przedsiębiorców poniesienia znaczących kosztów dostosowawczych, co przełoży się bezpośrednio na wyniki finansowe sektora.

VI. Przepisy intertemporalne (art. 8 projektu)

Projektowany przepis budzi wątpliwości interpretacyjne. Zgodnie z jego brzmieniem, do świadczeń pieniężnych udzielonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Tymczasem z treści uzasadnienia (strona 11 dokumentu projektu) wynika, że projektowany art. 304 § 2 Kodeksu karnego będzie miał zastosowanie do nowych czynów popełnionych po wejściu w życie projektowanej nowelizacji, ale na podstawie umów zawartych przed jej wejściem w życie. Treść uzasadnienia wydaje się zatem nie odzwierciedlać intencji autora projektu zawartej w treści art. 8.

Jednocześnie w naszej opinii, zasadne wydaje się odniesienie ww. przepisu nie tylko do świadczeń pieniężnych, udzielonych do dnia wejścia w życie ustawy, ale również do wszelkich dalszych związanych z nimi skutków, nawet gdyby wystąpiły one już po wejściu w życie ustawy.

PODSUMOWANIE

Rządowe propozycje walki z nieuczciwymi przedsiębiorcami zajmującymi się udzielaniem pożyczek mogą odbić się rykoszetem na całej branży usług finansowych. Należy mieć na uwadze, że rynek firm

pożyczkowych stanowi często atrakcyjną alternatywę dla osób, które z różnych względów nie posiadają wystarczającej zdolności kredytowej, aby móc zaciągnąć kredyt lub pożyczkę w banku.

Powszechnie wiadomo, że na rynku firm pożyczkowych istnieją rozmaite patologie, które sprawiają, że niejednokrotnie osoby fizyczne stają się ofiarami zachowań, które posiadają znamiona przestępstwa z art. 304 k.k. (wyzysk). Nie oznacza to jednak, że wprowadzenie ogólnego zakazu żądania nadmiernych kosztów pozaodsetkowych ukróci to zjawisko. Nie ulega jednak wątpliwości, że nowelizacja ma szansę zaszkodzić tym przedsiębiorcom, którzy udzielają pożyczek w ramach działalności gospodarczej.

Jedną z przyczyn wskazywanych przez Projektodawcę zachowań przestępczych stanowi stosunkowo duży stopień deregulacji rynku firm pożyczkowych. W naszej ocenie wprowadzanie nowych sankcji karnych za udzielanie tzw. „pożyczek lichwiarskich” nie jest uzasadnione. Obecnie istniejące regulacje przewidziane w kodeksie karnym, w tym w szczególności w art. 304 k.k., wydają się wystarczające aby walczyć z procederem nadmiernie oprocentowanych pożyczek lub dodatkowych nieuczciwie naliczanych opłat. Wprowadzenie kar za udzielanie tzw. „pożyczek lichwiarskich”, w kształcie zaproponowanym w przedmiotowym projekcie, grozi przeniesieniem części rynku do szarej strefy.

Nie wydaje się również właściwym penalizowanie każdego przypadku żądania nadmiernych odsetek od osoby fizycznej, która zaciąga zobowiązanie, niepozostające w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą. Brak przesłanki przymusowego położenia takiej osoby może spowodować, że projektowany przepis kodeksu karnego ma szansę stać się swoistym narzędziem szantażu dla tych konsumentów, którzy będą chcieli uniknąć spłaty swojego zobowiązania.

W obecnym kształcie projekt posiada również istotne wady w zakresie określenia zakresu odpowiedzialności za przestępstwa przewidziane w nowelizacji, czego przykładem są projektowane art. 170a Prawa bankowego czy art. 59h i 59i ustawy o kredycie konsumenckim. Powyższe artykuły nakładają karę na osobę, która w ramach prowadzonej działalności żąda nadmiernych odsetek od osoby fizycznej, która otrzymuje świadczenie niepozostające w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą. Banki czy instytucje pożyczkowe nie są jednak osobami fizycznymi, stąd nie mogą być adresatami tego przepisu. Wydaje się również, że nie sposób na gruncie ww. projektowanych przepisów karać poszczególnych pracowników lub członków władz danej instytucji – w tym zakresie oczekiwać można znacznego doprecyzowania (zmiany) projektowanej regulacji.

Należy również zastanowić się na przedmiotowości wprowadzenia do nowelizowanych ustaw pojęcia podmiotu, jakim jest osoba fizyczna, której udzielono świadczenia niepozostającego w bezpośrednim związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą. Tworzenie nowych definicji na gruncie ustaw szczególnych w celu rozwiązania konkretnego problemu wywiera negatywny wpływ na jakość stanowionego prawa. Wydaje się, że zupełnie wystarczające byłoby posługiwanie się przez ustawę utrwalonym i obecnym w wielu ustawach pojęciem „konsumenta”, chociażby ze względu na fakt, że sam projektodawca w uzasadnieniu do projektu nowelizacji stosuje to pojęcie.

Konfederacja Lewiatan, Warszawa, 22 grudnia 2016 r.

LEWIATAN

KL/542/268/ADP/2016

member of **BUSINESSEUROPE**

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 3
00-727 Warszawa

tel. (+48) 22 55 99 900
fax (+48) 22 55 99 910
lewiatan@konfederacjalewiatan.pl
www.konfederacjalewiatan.pl

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m.st. Warszawy w Warszawie
XIII Wydział Gospodarczy KRS

